

(Global Research, 1.6.2012)

Ја сам, у мојим ранијим чланцима, разматрао неке од најважнијих изазова међународне политике са којима се Русија данас суочава. Ова тема заслужује и детаљнију дискусију, и то не само због тога што је међународна политика интегрални део сваке владине стратегије. Спољни изазови, као и свет који се око нас мења приморавају нас да доносимо одлуке које имају утицаја и на нашу економију и културу.

Било да говоримо о економији, ширењу информација, развоју, или култури, Русија је део света у целини. Ми не желимо, а и не можемо да се изолујемо. Надамо се да ће наша отвореност водити и економском и културном развоју у Русији, истовремено повећавајући ниво узајамног поверења – а то је добро које данас све више понестаје.

Међутим, ми намеравамо да будемо конзистентни, делујући из сопствених интереса и ради сопствених циљева, а не због одлука које неко други диктира. Русија је поштована и њене интересе узимају у обзир само онда када је наша земља снажна и чврсто стоји на сопственим ногама. Углавном узев, Русија је уживала привилегију да спроводи независну спољну политику – а то ће и убудуће чинити. Осим тога, ја сам убеђен да се глобална безбедност може постићи једино уз сарадњу са Русијом, а не покушавајући да се она гурне у запећак и слабећи њен глобални положај или слабећи јој одбрамбену способност.

Циљеви наше спољне политике су стратешке природе и нису засновани на опортунистичким обзирима. Они су одраз јединствене улоге Русије на политичкој карти света, као и њене улоге у историји и развоју цивилизације.

Не сумњам у то да ћемо наставити нашим конструктивним курсом јачања глобалне безбедности, одбијања конфронтација и против онаквих изазова као што су ширење нуклеарног наоружања, регионални конфликти и кризе, тероризам и промет дроге. Чинићемо све што можемо да постигнемо да Русија ужива најновија достигнућа научног и техничког прогреса, као и да помогнемо нашим предузетницима да заузимају своје одговарајуће место на светском тржишту.

Тежићемо да осигурамо нови светски поредак у коме се суочавамо са садашњим геополитичким реалностима и који се развија глатко, без непотребних поремећаја.

Ко поткопава поверење

Као и раније, верујем да најважнији принципи неопходни за било какву остварљиву цивилизацију подразумевају неутуђиво право свих држава на безбедност, недопустивост претеране употребе силе и безусловно поштовање основних принципа међународне законитости. Занемаривање било ког од ових принципа може само водити дестабилизацији међународних односа.

То и јесте она призма кроз коју ми гледамо на неке од аспеката држања и понашања САД и НАТО-а, који су супротни логици модерног развоја и који се ослањају на стереотипе блоковског менталитета. Свако ће разумети на шта циљам – на експанзију НАТО-а, која укључује и распоређивање нове војне инфраструктуре, уз планове које су сачиниле САД за успостављање ракетног одбрамбеног система у Европи. Ја се тих ствари не бих дотицао када оне не би биле у непосредној близини граница Русије и када оне не би поткопавале како нашу безбедност, тако и уопште – глобалну стабилност.

Наши аргументи су добро познати, и ја их нећу поново износити. Нажалост, наши партнери са Запада не реагују и једноставно су одгурнули у страну наше забринутости.

Бринемо се због тога што нас – мада обриси наших “нових” односа са НАТО-ом још увек нису коначни – тај савез већ сада суочава са “чињеницама на терену” које су контрапродуктивне изградњи међусобног поверења. Истовремено, такав приступ ће имати негативне последице по глобалне циљеве и отежаваће сарадњу на позитивним приступима и ометаће било каква позитивна подешавања у међународним односима.

Најновија серија оружаних сукоба започетих под изговором хуманитарних циљева поткопава вечите принципе државног суверенитета и ствара морални и законски вакуум у пракси међународних односа.

Често се прича да су људска права важнија од државног суверенитета. То је, без сумње, истина – злочини против човечности морају бити кажњавани од стране Међународног суда. Међутим, у име тог принципа, често се и врло лако крше принципи државног суверенитета, онда када се из иностранства и на селективној основи штите људска права, уз истовремено гажење тих истих права становништва у току извршавања таквих “заштита” – а то укључује и гажење најосновнијег и светог права – права на живот: онда се такве акције не могу сматрати племенитом мисијом, него као директна демагогија.

Важно је да се Уједињене нације и Савет безбедности ефективноprotиве диктатима неких држава и њиховим арбитрарним акцијама на светској арени. Нико нема право да узурпира прерогативе УН – а нарочито употребу силе против суверених држава. То се односи на НАТО – организацију која заузима став који се не слаже са “одбрамбеним савезом”. То су врло озбиљне ствари. Ми се сећамо како су државе које су биле жртве “хуманитарних” операција и извоза “демократије уз ракете и бомбе” износиле апеле за поштовање законских принципа и нормалне људске пристојности. Али, њихови вапаји су били узалудни – нико није слушао њихове апеле.

Изгледа да су чланови НАТО-а, посебно САД, дошли до посебне и чудне врсте интерпетације безбедности која се противи нашој. Американци су опседнути идејом да постану потпуно неповредиви. Такав утопијски концепт је неостварив – како технолошки, тако и геополитички – а он и лежи у корену тог проблема.

По дефиницији, апсолутна неповредивост неке државе би теоретски захтевала апсолутну повредивост свих осталих. То је нешто што се не може прихватити. Многе државе више воле да по том питању из разних разлога не износе директно своје мишљење – али, то је друга ствар. Русија ће ствари увек износити онако као их види и то ће отворено чинити. Желим поново да нагласим да кршење тог јединственог принципа и неотуђивог права на безбедност, упркос бројним декларацијама да се тога придржава – представља озбиљну претњу. На крају, такве претње се по оне државе које започну и врше те прекршаје, из разних разлога претварају у стварност.

Арапско пролеће: поуке и закључци

Пре годину дана, свет се суочио са једним новим феноменом – са скоро истовременим демонстрацијама против ауторитарних режима у многим арапским државама. У почетку, Арапско пролеће је поздрављено уз наду у позитивне промене. Људи у Русији су имали симпатије према онима који су тражили демократску реформу.

Међутим, ускоро је постало јасно да се догађања у многим земљама не одвијају по цивилизованом сценарију. Уместо јачања демократије и заштите мањинских права, чињени су покушаји да се збаци противник и изврши државни удар, што је само довело до замене једне доминантне снаге другом која је још агресивнија.

Страно мешање у корист једне стране у унутрашњем конфликту и употреба силе у том мешању су довели до тога да је све било у негативном светлу. Неке државе су уклониле режим у Либији уз употребу авијације – а у име хуманитарне подршке. Оно одвратно клање Муамера Гадафија – које није било само средњевековно, већ примитивно, било је симбол, манифестација тих акција.

Никоме се не сме допустити да у Сирији употреби либијски сценарио. Међународна заједница мора да делује тако да се постигне интерно сиријско помирење. Важно је достићи брзи крај насиља, без обзира од кога оно потиче, и да се започне национални дијалог – без предуслова и страног мешања а уз одговарајуће поштовање државног суверенитета. То би остварило предуслове неопходне за увођење мера демократизације које је најавило сиријско руководство. Кључни циљ је спречавање општег грађанског рата. Руска дипломатија је радила и настављаће да ради у том правцу.

Сада – тужнији, али опамећени – противимо се прихватању резолуција СБ УН које би се могле протумачити као сигнал за оружану интервенцију у унутрашњим догађањима у Сирији. Руководјене таквим доследним приступом, Русија и Кина су почетком фебруара спречиле прихватање једне недовољно јасне и конкретне резолуције која би охрабрила једну од страна у том унутрашњем сукобу да прибегава сили.

У том контексту и узимајући у обзир изузетно негативне, скоро хистеричне реакције на руско-кинески вето, желео бих да упозорим наше колеге са Запада да не подлегну

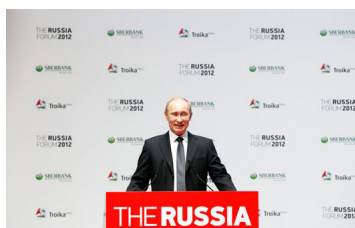
Пише: Владимир Путин
недеља, 10 јун 2012 08:43

искушењу и да не прибегну оној тако једноставној и претходно коришћеној тактици: ако СБ УН не одобрава неку акцију – у реду, али онда ћемо ми саставити коалицију заинтересованих држава и ипак ћемо извршити удар.

Логика таквом понашању је контрапродуктивна и врло опасна. Од тога не може доћи ништа добро. У сваком случају, то неће помоћи да се дође до решења у земљи у којој је у току интерни конфликт. Још и горе: то поткопава цео систем међународне безбедности, као и ауторитет и кључну улогу УН. Желим да подсетим да право вета није неки ђеф, него неотуђиви део светског договора записан у Повељи УН – штавише, то је унето на инсистирање САД. Смисао тог права је да одлуке које изазивају противљење ма и једног сталног члана СБ не могу бити добро засноване, нити могу имати ефекта.

Веома се надам да ће САД и остале државе узети у обзир оно жалосно искуство и да неће настојати на употреби силе у Сирији без одобрења СБ УН. У целини узев, не могу разумети шта је то што тако изазива ту жељу за војном интервенцијом. Зашто нема стрпљења за формирање добро промишљеног уравнотеженог и кооперативног приступа – то тим пре што се тај приступ управо уобличава у форми већ поменуте сиријске резолуције? Недостајао је једино захтев да и оружана опозиција учини исто што и влада – у принципу повуче оружане јединице из градова. Одбијање да се то учини је цинизам. Ако желимо да заштитимо цивиле – а то је главни циљ Русије – онда морамо постићи да сви учесници оружане конфронтације увиде разум.

И – још нешто: испада да у земљама Арапског пролећа руске компаније губе своје већ деценијама постојеће позиције на локалним комерцијалним тржиштима и да губе велике комерцијалне уговоре. Тако испражњени простор попуњавају економски чиниоци из држава чији су прсти били умешани у промену владајућих режима.

Могло би се с разлогом закључити да су ти трагични догађаји у извесну руку били подстакнути и нечијим интересима у прерасподели комерцијалних тржишта, а не бригом за људска права. Било како било, ми не можемо да се завалимо у фотеље и са олимпијском мирноћом све то посматрамо. Намеравамо да одмах порадимо са новим

владама арапских земаља како бисмо брзо повратили своје економске позиције.

У целини, садашња догађања у арапском свету су умногоме поучна. Она показују да тежња за увођење демократије употребом силе могу да доведу – а често заиста и доводе – до супротних резултата. Она могу да изазову снаге са дна друштва, укључујући и верске екстремисте да теже да промене целокупан смер развоја неке државе, као и да промене секуларну природу неке владе.

Русија је увек имала добре односе са представницима умереног ислама, чији је светоназор био близак традицијама муслимана у Русији. Ми смо спремни да и даље под садашњим условима развијамо те контакте. Заинтересовани смо за јачање наших политичких, трговинских и економских веза са свим арапским државама, укључујући – да још једном поновим – и са онима које су прошле кроз унутрашње поремећаје. Ја, штавише, видим и реалне прилике које ће Русији омогућити да очува своју водећу улогу на Средњем Истоку, где смо увек имали много пријатеља.

Што се арапско-израелског конфликта тиче, до дана данашњег, “чаробни рецепт“ за његово решавање није пронађен. Било би неприхватљиво дићи руке од тог питања. Узимајући у обзир блиске везе са руководиоцима Израела и Палестине, руска дипломатија ће наставити да ради за обнављање мировног процеса – како на билатералној бази, тако и у оквиру Квартета за Средњи Исток, уз координацију својих корака са Арапском лигом.

Арапско пролеће је јасно показало да се светско јавно мњење уобличава уз најактивнију употребу најмодерније информационе и комуникационе технологије. Може се рећи да су Интернет и социјални медији, мобилни телефони итд. претворени у ефективно оруђе за промоцију унутрашње и међународне политике колико је и телевизија. Ова нова појава је постала врло активна и то нам даје повода за размишљање – како наставити развијање тих јединствених слобода комуникације путем Интернета, али истовремено и смањити ризик да га користе терористи и остали криминални елементи.

Појам “меке силе“ се све чешће користи. То је читава мрежа средстава и метода да се постигну циљеви спољне политике без употребе оружја, али уз употребу информација и осталих полуга утицаја. Нажалост, ти методи се пречесто користе за развијање и изазивање екстремистичких, сепаратистичких и националистичких ставова, како би се изманипулисала јавност, и за директно мешање у унутрашњу политику суверених

држава.

Треба да постоји јасна подела између слободе говора и нормалних политичких активности с једне, и илегалних инструмената “меке силе“ с друге стране. Цивилизовани посао невладиних, хуманитарних и добротворних организација (НВО) заслужује сваку подршку. То се односи и на оне од њих које активно критикују постојеће власти. Међутим, неприхватљиве су активности “псеудо-НВО“ и других агенција које покушавају да дестабилизују друге државе помоћу подршке са стране..

Ту говорим о оним случајевима у којима активности НВО нису засноване на интересима (и средствима) локалних друштвених група, него се финансирају и подржавају од стране спољашњих снага. Тако постоје многи “агенти од утицаја“ из великих држава, међународних блокова или корпорација. Онда када отворено раде – то је једноставно један облик цивилизованог лобизма. Русија такође користи такве институције – Федералну агенцију за послове ЦИС-а [\[1\]](#), Сународници у иностранству, Међународну хуманитарну сарадњу, Фондацију Русский мир, као и наше водеће универзитете који регрутују талентоване студенте из иностранства.

Међутим, Русија не употребљава за своје циљеве, нити финансира националне НВО које делују у сопственим државама. То не чине ни Кина, Индија и Бразил. Ми верујемо да било какав утицај на унутрашњу политику и јавно мњење других држава треба да се врши отворено – јер ће на тај начин сви они који желе да врше утицај то чинити на одговоран начин.

Нови утицаји и претње

Иран је данас у жижи међународне пажње. Не треба наглашавати да је Русија забринута због пораста претње војног удара против Ирана. Ако до тога дође, последице ће бити катастрофалне. Није могуће ни замислити прави обим догађаја до којих може доћи.

Убеђен сам да се ово питање мора уредити искључиво мирним начином. Ми предлагемо да се Ирану мора признати право на развој мирнодопског нуклеарног програма, укључујући и право на обogaћивање уранијума. Али – ово се мора учинити у замену за стављање целокупне нуклеарне активности Ирана под поуздане и јасне услове Међународне агенције за нуклеарну енергију (IAEA). Ако се то учини, онда све санкције против Ирана, укључујући ту и оне унилатералне, морају бити укинуте. Запад показује

превише воље за “кажњавање“ извесних држава. Лаћа се санкција, ако се већ и не лаћа оружане силе, и код најмањих повода. Подсећам да данас нисмо више у XIX, па чак ни у XX веку.

Развој око [северно]корејског питања није ни мало мање озбиљан. Кршећи режим [нуклеарног] неширења, Пјонгјанг отворено себи захтева право на развој “војног атома“ и већ је извршио две нуклеарне пробе. Ми не можемо прихватити севернокорејски нуклеарни статус. Доследно смо заступали деатомизацију Корејског полуострва – и то искључиво помоћу политичких и дипломатских мера, као и што скорију обнову Шестостраних преговора.

Очигледно је, међутим, да такав приступ не прихватају сви наши партнери. Убеђен сам да је данас битно бити посебно обазрив. Није препоручљиво да се врше покушаји испитивања снаге новог севернокорејског вође и тако провоцирају противмере.

Дозволите да подсетим да Северна Кореја и Русија имају заједничку границу и да ми нисмо у могућности да бирамо своје суседе. Наставићемо са активним дијалогом са вођством Северне Кореје и са развојем добросуседских односа са њом, уз покушаје да истовремено охрабримо Пјонгјанг да среди нуклеарно питање. Очигледно је да би то било лакше постићи ако се изгради узајамно поверење и обнови међукорејски дијалог на том полуострву.

Сва та грозничава активност око нуклеарних програма Ирана и Северне Кореје чини да се човек упита како то избијају сви они ризици око развоја нуклеарног оружја и шта је то што их још и погоршава. Чини се да учестали случајеви грубог, па и оружаног, мешања у унутрашња питања других држава могу да буду подстицај ауторитарним (па и другим) режимима да поседују нуклеарно оружје. Ако имам А-бомбу у џепу, нико ме неће такнути, јер то доводи до још већих невоља. С друге стране – они који немају атомско оружје могу једино да седе и очекују следећу “хуманитарну интервенцију“.

Допадало се то нама или не, инострано мешање изазива такав след мисли. Услед тога и број држава које су на прагу “војне атомске технологије“ и расте, а не смањује се. Под тим условима се на разним странама света и успостављају, и постају све важније зоне слободне од оружја масовног уништења. Русија је дала иницијативу за отпочињање дискусије о параметрима за такву зону слободну од нуклеарног оружја на подручју Блиског Истока.

Од највеће важности је да чинимо све да спречимо да било која држава пада у искушење да поседује нуклеарно оружје. Они који се залажу за његово непроширивање морају такође да промене своје понашање – а нарочито они који, не допуштајући дипломатима да раде свој посао, имају обичај да силом кажњавају друге државе. То је био случај у Ираку – а проблеми у њему су се сада, после деценијске окупације те земље, само погоршали.

Ако се дефинитвно одустане од свих подстицаја за постајање нуклеарне силе, биће могуће да се оформи међународни универзални непролиферативни систем, заснован на већ постојећим уговорима. Тај режим би омогућио свим заинтересованим државама да у потпуности уживају предности “мирољубивог атома“ под условима ИАЕА.

Русија би тако умногоме добила од тога, јер ми активно делујемо на међународним тржиштима, градећи нове атомске централе, на основу модерне, безбедне технологије уз учешће у формирању мултилатералних центара за обogaћивање уранијума и у банкама нуклеарног горива.

Вероватна будућност Авганистана је узнемиравајућа. Ми смо подржали војну операцију за пружање међународне помоћи тој земљи. Међутим, међународни војни контингент под руководством НАТО-а, није постигао своје циљеве. Није смањена претња од тероризма ни промета дроге. Најавивши своје повлачење из Авганистана у 2014. години, САД изграђују, како у њему тако и у околним државама, војне базе без јасно одређеног мандата, циљева и трајања операција. Потпуно је разумљиво да то нама не одговара.

Русија има своје очигледне интересе у Авганистану и они су разумљиви. Авганистан је наш блиски сусед и ми имамо интереса за његов стабилан и миран развој. Што је најважније, ми желимо и да Авганистан престане да буде најважнији извор нарко-претње. Илегална трговина дрогом је постала једна од најважнијих и хитних претњи. Она поткопава генетску базу многих нација уз стварања погодног тла за

корупцију и криминал, а и води дестабилизацији самог Авганистана. Далеко од тога да је опала – производња авганистанске дроге се прошле године повећала за 40%. Русија је тако подвргнута ужасној хероинској агресији која наноси огромну штету здрављу наших људи.

Димензија авганистанске нарко-претње чини да је јасно да се она може једино савладати глобалним напором уз ослонац на УН и регионалне организације – Колективн у организацију безбедносног уговора, Шангајску организацију сарадње и ЦИС. Вољни смо да размотримо и много веће учешће у помоћи народу Авганистана – али једино уз услов да међународни контингент у Авганистану делује са више залагања и у нашим интересима, као и да ће наставити са физичким уништавањем усева дроге и тајних лабораторија.

Оживљавање анти нарко-мера у самом Авганистану мора бити пропраћено поузданим блокирањем путева транспорта опијата на спољна тржишта, токова финансија и снабдевања хемикалијама које се користе за производњу хероина. Циљ је да се изгради обухватни систем анти-нарко безбедности у том региону. Русија ће допринети ефективној сарадњи међународне заједнице за преокрет у рату против глобалне нарко-претње.

Тешко је проричати даљи развој у Авганистану. Историјско искуство нам показује да страно војно присуство није донело мир. Једино сами Авганистанци могу да реше своје проблеме. Улогу Русије видим у томе да помогне народу Авганистана да, уз активно учешће и осталих суседних држава, развије одрживу економију и повећа способност сопствених оружаних снага да се успротиве терористичким претњама и криминалу повезаном са наркотицима. Ми се не противимо процесу националног помирења уз учешће и оружане опозиције, што подразумева и талибане – под условом да се одрекну насиља, да признају државни Устав и прекину своје везе са ал-Каидом и другим терористичким групама. У принципу, верујем да је могуће изградити мирну, стабилну, независну и неутралну државу Авганистан.

Нестабилност која је владала током година и деценија, ствара плодно тло за међународни тероризам за који сви знају да је једна од најважнијих претњи светској заједници. Желео бих да истакнем да се кризне зоне терористичких претњи налазе близу граница Русије и да су много ближе нама него нашим европским и америчким партнерима. УН су прихватиле Глобалну анти-терористичку стратегију, али чини се да се борба против тог зла не врши конзистентно у оквиру заједничког, универзалног плана, него као серија реакција на најнепосредније и најварварскије манифестације

терора – онда када се гнев јавности на дрске активности тероризма повећа ван уобичајених пропорција. Цивилизовани свет не сме да чека такве трагедије као што су били терористички напад на Њујорк у септембру 2001. или на неку другу несрећу као ону у Беслану – па да тек онда, после насталог шока, колективно и одлучно реагује.

Далеко сам од тога да поричем постигнуте резултате у рату против међународног тероризма. Било је напретка. Последњих година су службе сигурности и правни органи многих држава приметно појачали своју сарадњу. Али, још увек постоје двоструки стандарди и у разним државама се терористи доживљавају на разне начине – неки су “лоши момци”, али – други су баш “не тако лоши”. Неке снаге не презају да користе ове друге за своје политичке манипулације – на пример за дестабилизацију режима који им нису по вољи.

Све постојеће јавне институције – медији, верске организације, НВО, систем образовања, наука и бизнис – морају се користити за спречавање тероризма широм света. Потребан нам је међурелигијски дијалог на што широј основи – међуцивилизацијски дијалог. Русија има много региона, али никада нисмо имали међурелигијске ратове. По том питању бисмо могли допринети међународној дискусији.

Нарастајућа улога Азијско-пацифичког региона

Један од суседа наше земље је Кина, најважнија раскрсница глобалне економије. Постало је модно да се износе мишљења о будућој улози те земље у глобалној економији и међународним односима. Прошле године, Кина се померила на друго место у свету по БНП-у и, како сматрају међународни (укључујући и америчке) експерти, сада је у позицији да надмаши у том погледу Америку. Генерално, моћ Народне Републике Кине је у порасту, што укључује и њену способност да ту моћ зрачи по разним регионима света.

Како да се понашамо у светлу кинеског фактора који брзо јача?

На првом месту, ја сам убеђен да економска моћ Кине ни у ком случају није претња, него изазов који са собом доноси огроман потенцијал за пословну сарадњу – шансу да се у једра економије ухвати кинески ветар. Треба да много активније тежимо да стварамо нове везе сарадње, комбинујући технолошке и производне способности наших двеју

земаља и црпећи – наравно пажљиво – из кинеског потенцијала, како бисмо развијали економију Сибира и Далеког истока Русије.

Друго, понашање Кине на светској сцени не даје основа да се говори о њеним аспирацијама да доминира. Кинески глас је у свету заиста у порасту, све је више самопоуздан, и ми то поздрављамо, јер Пекинг са нама дели заједничку визију о настајућем равноправном светском поретку. Наставићемо са међусобном подршком у међународној арени, радећи заједно на решавању глобалних проблема и унапређивању сарадње унутар СБ УН, БРИК-а, Шангајске организације кооперативне сарадње (SCO), Г20 и других мултилатералних форума.

И треће, средили смо сва главна политичка питања у нашим односима са Кином, укључујући ту и оно критично гранично питање. Наше државе су оформиле чврст механизам билатералних веза, ојачан правно обавезујућим документима. Међу руководиоцима наших земаља постоји изузетно висок ниво поверења. То омогућава да ми и Кинези делујемо у духу истинског партнерства заснованог на прагматизму и поштовању интереса обеју страна. Модел руско-кинеских односа који смо створили има добру перспективу.

Наравно – то не претпоставља да су наши односи са Кином без проблема. Постоје неки извори трвења. Наши комерцијални интереси према трећим странама нису увек подударни и нисмо потпуно задовољни настајућом трговинском структуром и ниским нивоом узајамних инвестиција. Такође, будно ћемо пратити имиграцију из Народне Републике Кине.

Али – моја главна поставка је да Русији треба просперитетна и стабилна Кина, и убеђен сам да је Кини потребна јака и успешна Русија.

Други брзо растући азијски џин је Индија. Русија је традиционално имала пријатељске односе са Индијом, које су руководиоци наших двеју земаља окарактерисали као привилеговано стратешко партнерство. Не само наше две земље, него и цео настајући мултиполарни систем ће бити на добити од овог партнерства.

Пред нашим очима стоје не само Кина и Индија, него и нарастајући значај

Азијско-пацифичког региона. То је отворило нове хоризонте плодном раду у оквиру руског председавања АПЕК-у (АПЕС: Asia-Pacific Economic Cooperation). У септембру ове године Владивосток ће бити домаћин конференције његових лидера. Ми се за то активно припремамо, градимо модерну инфраструктуру која ће помагати даљи развој Сибира и руског Далеког Истока и омогућити нашој земљи да постане већи учесник у динамичним интеграционим процесима те “Нове Азије”.

Наставићемо да дајемо приоритет нашој сарадњи са нашим БРИКС партнерима. Та јединствена структура, оформљена 2006, упадљиви је симбол транзиције из униполарног света у праведнији светски поредак.

БРИКС спаја пет држава са становништвом од скоро три милијарде људи, највеће растуће економије, џиновски радни и природни ресурс као и огромно домаће тржиште. Уз додатак Јужне Африке (С), БРИКС је попримио истински глобални формат и сада чини више од 25% светског БНП-а.

Још увек се привикавамо заједничком раду у том формату. Посебно, морамо боље да координишемо наше спољне политике и да заједно ближе сарађујемо са УН. Али – када се БРИКС заиста подигне и крене, имаће истински снажан утицај на светску економију и политику.

Последњих година, сарадња са земљама Азије, Латинске Америке и Африке, постајала је све већи фокус руској дипломатији и нашој пословној заједници. У тим регионима влада заиста искрена добра воља према Русији. Један од кључних задатака за следећи период је, по мом гледишту, развијање трговинске и економске сарадње, као и заједничких пројеката у области енергије, инфраструктуре, инвестиција, науке и технологије, банкарства и туризма.

Растућа улога Азије, Латинске Америке и Африке у настајућем демократском систему управљања глобалном економијом и глобалним финансијама се огледа у раду групе Г20. Верујем да ће ова асоцијација ускоро постати стратешко важна алатка не само за реакције на кризе, него и у дуготрајном реформисању светске финансијске и економске архитектуре. Русија ће председавати у Г20 у 2013. години, и морамо искористити ту прилику за бољу координацију рада Г20 и осталих мултилатералних структура – пре свега Г8, и наравно – УН.

Европски фактор

Русија је неодвојиви и органски део шире Европе и европске цивилизације. Наши грађани себе сматрају Европљанима. Никако не остајемо индиферентни према догађањима у уједињеној Европи.

Због тог Русија и предлаже кораке за остварење заједничког и хуманог пространства од Атлантика до Тихог океана – заједнице о којој руски експерти говоре као о “Унији Европе“, која ће појачати потенцијал Русије и њен положај као економске осовине [ослонца] према “Новој Азији“.

У односу на раст Кине, Индије и осталих економија, посебно забрињавају финансијски и економски поремећаји Европе – те некадашње оазе стабилности и реда. Криза која је погодила еврозону не може а да не погађа интересе Русије, нарочито ако се узме у обзир да је ЕУ наш главни економски и трговачки партнер. Такође је јасно да изгледу целокупне светске економске структуре веома зависе од стања ствари у Европи.

Русија активно учествује у међународним напорима за подршку оболелим европским економијама и стално ради са својим партнерима на формулисању заједничких одлука под покровитељством ММФ-а. Русија се у неким случајевима не противи ни директној финансијској помоћи.

Истовремено верујем да финансијске инјекције од споља могу само да делимично реше проблем. Истинско решење захтева енергичне системске мере. Пред европским лидерима је задатак да изврше обимне мере које ће из основа променити многе финансијске и економске механизме како би се остварила истинска буџетска

дисциплина. Ми имамо интересе за осигуравање снажне ЕУ, онако како је виде Немачка и Француска. Остваривање огромног потенцијала партнерство Русија – ЕУ је у нашем интересу.

Садашњи ниво сарадње Русије са ЕУ не одговара текућим глобалним изазовима у правцу остваривања циља да наш заједнички континент постане конкурентнији. Ја поново износим предлог да радимо у правцу стварања хармоничне заједнице економија од Лисабона до Владивостока, који ће у будућности да се развије у зону слободне трговине и у још напредније облике економске интеграције. Резултат би био заједничко континентално тржиште вредно више трилиона евра. Сумња ли ико да то не би био изванредан развој и да не би одговарао интересима Руса и [осталих] Европљана?

Морамо такође размислити и о интензивнијој сарадњи у области енергије, све до и закључно са формирањем заједничког европског енергетског комплекса. Гасовод Северни ток, који иде испод површине Балтичког мора, као и Јужни ток испод Црног мора, важни су кораци у том правцу. Ови пројекти уживају подршку многих влада, и укључују најважније енергетске компаније Европе. Када ти правци буду оперативни у пуном капацитету, Европа ће имати поуздан и флексибилан систем снабдевања гасом који не зависи од политичких ђефова било које државе. То ће ојачати енергетску безбедност континента не само по форми, него и у суштини. То је нарочито релевантно у светлу одлука неких европских држава да смање или да се одрекну нуклеарне енергије.

Јасно је да Трећи енергетски пакет који прогурава Европска комисија, чији је циљ да истисне [са тржишта] интегрисане руске компаније, не погодује јачању односа Русије са ЕУ. Узимајући у обзир пораст нестабилности снабдевача енергијом који би могли представљати алтернативу Русији као снабдевачу, тај Трећи пакет само повећава системске ризике у европском енергетском сектору, плаши и одбија потенцијалне инвеститоре за нове инфраструктурне пројекте. Многи европски политичари су били критични према том пакету током разговора самном. Треба да сакупимо храброст и да одбацимо ову препреку нашој узајамно корисној сарадњи.

Верујем да је истинско партнерство Русије са ЕУ немогуће све док постоје препреке које ометају људске и економске контакте, што се на првом месту односи на визне захтеве и прописе. Укидање виза би дало снажан замах истинској интеграцији Русије и ЕУ и помогло би ширењу културних и пословних веза, нарочито међу средњим и малим предузећима. Нека претња Европљанима од економских миграната из Русије је углавном уобразиља. Наши људи имају прилике за примену својих способности и вештина у сопственој земљи и те могућности постају све бројније и бројније.

Још у децембру 2011. смо се са ЕУ споразумели да предуземо “заједничке кораке” у правцу безвизног режима. Те кораке треба без одлагања предузети. Ми ћемо активно наставити да следимо тај циљ.

Руско-амерички односи

Последњих година је учињено много на развоју руско-америчких односа. Па ипак, нисмо успели да темељно променимо шему наших односа, који настављају да пролазе кроз плиме и осеке. Нестабилност партнерства са Америком је делом због тврдокорности неких добро познатих стереотипова и фобија, нарочито оних по којима се Русија види са Капитол хила. Али, главни је проблем у томе што политички дијалог и сарадња не почивају на солидном економском темељу. Садашњи ниво билатералне трговине не одражава довољно потенцијале наших економија. Исто то се односи и на узајамне инвестиције. Још тек треба да створимо мрежу обезбеђења која би наше односе заштитила од колебања. На томе треба још порадити.

Ни узајамно разумевање се не јача услед редовних покушаја САД да врше “политички инжењеринг” у регионима који су традиционално нама важни, као и услед тих акција током избора у Русији.

Како већ рекох, планови САД да оформе ракетни одбрамбени систем у Европи рађају оправдане страхове у Русији. Зашто нас тај систем више брине него неке друге? Зато што он дотиче снаге стратешке нуклеарне реакције које једино Русија поседује у тој области, и ремети војно-политичку равнотежу која је успостављена током више деценија.

Нераздвојна повезаност ракетне одбране и стратешких офанзивних оружја се одражава у новом СТАРТ споразуму потписаном у 2010 г. Тај уговор делује, и доста добро функционише. То је велики политички домајај. Ми смо спремни да у обзир узмемо неке различите могућности нашег заједничког распореда са Американцима на пољу контроле наоружања током следећег периода. У тим напорима треба тежити уравнотежавању наших интереса и одбијању било каквих покушаја да се путем преговора дође до неких једностраних предности.

Током састанка са председником Бушом 2007. године у Кенебанкпорту предложио сам решење за ракетни одбрамбени проблем, које би – ако се прихвати – променило уобичајени карактер руско-америчких односа и отворило позитивну стазу за напредак. Штавише, да нам је успело да дођемо до напретка по питању ракетне одбране, то би отворило и пут за изградњу квалитативно новог модела сарадње, сличног савезништву у многим другим и осетљивим областима.

То се није могло остварити. Можда би било корисно да се осврнемо и погледамо записнике тих разговора. Последњих година, руско руководство је изнело и друге предлоге за решавање спора око ракетне одбране. Ти предлози још увек важе.

Не желим да одбацам могућност постизања компромиса о ракетној одбрани. Није пожељно видети распоређивање америчког система у обиму који би нас нагнао да применимо наше најављене противмере.

Недавно сам разговарао са Хенријем Кисинџером. С њим се редовно срећем. Потпуно делим тезу тог истинског професионалца да је блиско и узајамно деловање Москве и Вашингтона од посебне важности у периодима међународне узбурканости.

Све у свему, ми смо спремни да начинимо велике кораке у односима са САД, да постигнемо квалитативни продор – али под условом да се Американци руководе принципима једнаког партнерства уз узајамно поштовање.

Економска дипломатија

Децембра прошле године, Русија је најзад завршила своје маратонско приступање Светској трговинској организацији (WTO), што је потрајало много година. Морам поменути да су у завршници, Обамина влада и вође неких великих европских држава знатно допринели постизању коначног споразума.

Поштено говорећи, за време тог дугог и напорног пута, желели смо да одустанемо од разговора и залупимо врата. Али, нисмо подлегли емоцијама. Као резултат – постигнут

је компромис који је сасвим прихватљив нашој земљи: успели смо да одбранимо интересе руских индустријских и пољопривредних произвођача према нарастајућој спољној конкуренцији. Наши економски чиниоци су тако добили важне додатне прилике за улазак на светска тржишта и да на њима бране своја права на цивилизован начин. То је, пре него само симболика, оно што ја видим као главни резултат овог процеса.

Русија ће се придржавати норми WTO, као и свих осталих својих међународних обавеза. С друге стране – надам се да ће и наши партнери играти по правилима игре. Дозволите ми да узгред поменем и да смо већ укључили принципе WTO у правне прописе Заједничког економског простора Русије, Белорусије и Казахстана.

Русија још увек учи како да систематски и конзистентно унапређује сопствене економске интересе у свету. Још увек морамо научити да – као што то чине и многи западни партнери, лобирамо у корист руских бизниса у међународним форумима. Изазови који су при том пред нама, узимајући у обзир наше давање предности иновативном развоју су врло озбиљни: треба постићи равноправни статус Русији у модерном систему економских веза, и свести на минимум ризике који настају услед интеграција у светској економији, укључујући оне везане за чланство Русије у WTO, као и предстојећег придруживања OECD [\[2\]](#) - у.

Изузетно нам је потребан широк приступ, без дискриминације, на страна тржишта. До сада су руски економски чиниоци у иностранству имали у том погледу великих тешкоћа. Против њих се предузимају трговинске рестрикције и политичке мере, пред њима се подижу економске препреке које их стављају у неповољан положај у односу на њихове такмаце.

Исто то важи и за инвестиције. Покушавамо да у руску економију привучемо страни капитал. Страним инвеститорима отварамо најпривлачније области наше економије, пружајући им приступ “најсочнијим залагајима“ – нарочито у области горивно-енергетског комплекса. Али – наши инвеститори нису добродошли у иностранству и тамо их често намерно и упадљиво одгурују у страну и одбијају.

Обилују такви примери. Узмите причу о немачком Опелу, који су руски инвеститори покушали да купе, али им то није успело упркос чињеници да је тај посао одобрила и сама немачка влада и да су то поздравили синдикати Немачке. Или – узмите нпр. безобразне примере када се руским бизнисима одбија право да [даље] наступају као

инвеститори, мада су већ инвестирали знатне суме у страну имовину. То је чест пример у Централној и Источној Европи.

То све [нас] доводи до закључка да Русија мора да ојача своју политичку и дипломатску подршку руским предузетницима на страним тржиштима и да пружи енергичнију подршку великим, упадљивим и значајним пословним подухватима. Не сме се ни заборављати да би Русија могла применити и идентичне мере као одговор онима који прибегавају непоштеним методима конкуренције.

Ова влада и пословна удружења треба да боље координишу своје напоре у сфери иностране економике и да агресивније промовишу интересе руског бизниса помажући му да себи отвори нова тржишта.

Желео бих да скренем пажњу на још један важан фактор који увелико оформљује улогу и место Русије у данашњим и будућим политичким и економским сврставањима – то је огромна величина наше државе. Истина је – више не поседујемо читаву једну шестину Земљине кугле, али – Руска Федерација је још увек највећа светска држава са недостижним обиљем природних извора. Ту не мислим само на нафту и гас, него и на наше шуме, пољопривредно земљиште и изворе чисте воде.

Територија Русије је извориште њене потенцијалне снаге. У прошлости, наша огромна пространства су углавном служила као одбојник против стране агресије. Данас, уз здраву економску стратегију, она могу постати и врло значајна основица за повећање наше конкурентности.

Желео бих посебно да поменем све већу светску несташицу слатке воде. За блиску будућност се може предвидети почетак геополитичке конкуренције за водене изворе и за могућности производње добара која изискују много воде. Када наступи то време, Русија ће имати спремног свог кеца. Такође, схватамо да наша природна богатства треба да користимо опрезно и стратешки.

Подршка нашим земљацима и руској култури у међународном контексту

Поштовање неке државе се, између осталог, заснива и на њеној способности да штити права својих држављана у иностранству. Никада не смемо занемарити интересе милиона Руса који живе или путују у иностранство као туристи или пословно. Желео бих да подвучем да министарство спољних послова и све дипломатске и конзуларне установе морају бити спремни да 24 сата дневно пружају стварну подршку нашим грађанима. Дипломати морају реаговати на конфликте Руса са локалним властима и на инциденте и несретне случајеве на директан и брз начин – пре него што медији објаве вести.

Одлучни смо у томе да обезбедимо да власти Летоније и Естоније следе бројне препоруке поштованих међународних институција за поштовање општеприхваћених права етничких мањина. Не можемо толерисати срамни статус “недржављана“. Како можемо прихватити да због тог свог статуса непоседовања држављанства једном од шест становника Литваније и једном од тринаест становника Естоније негирају основна политичка, изборна и социо-економска права, као и могућност да слободно користе руски језик?

Недавни референдум у Литванији о статусу руског језика је поново међународној заједници показао колико је акутан тај проблем. Преко 300.000 недржављана је било спречено да на њему учествује. Још је безобразнија она чињеница да је Централна изборна комисија Литваније одбила да дозволи делегацији Јавне коморе Русије да прати то гласање. У међувремену – оне међународне организације које су одговорне за придржавање општеприхваћених демократских норми – само ћуте.

У целини, нисмо задовољни ни како се глобално односе према питању људских права. Прво: САД и остале државе Запада доминирају питањем људских права, политизују га и користе као средство за притисак. Оне су истовремено врло осетљиве, па и нетолерантне према критици. Друго: циљеви за праћење [поштовања] људских права се бирају без обзира на објективне критеријуме и само сходно жељама држава које су “приватизовале“ питање људских права.

Русија је бивала циљ необјективних и агресивних критика које су повремено превазилазиле све границе. Ми поздрављамо критику ако је конструктивна и спремни смо да се њома поучимо. Али – када нас понављано засипају неоправданим критикама упорно покушавајући да утичу на наше грађане, њихове ставове и држање, и на наша унутрашња питања, онда постаје јасно да се те критике не заснивају на моралним и демократским вредностима.

Нико не треба да у потпуности контролише област људских права. Русија је млада демократија. Често смо прескромни и превише вољни да поштедимо самопоштовање наших искуснијих партнера. Ипак, и ми често имамо да кажемо понешто – а ниједна земља нема перфектну историју људских права и основних слобода. Чак и старије демократије знају да чине озбиљне прекршаје, па онда ни ми не треба да окренемо главу на другу страну. Све стране могу да имају користи од конструктивне дискусије о питањима људских права.

Пред крај 2011. године Министарство спољних послова Русије је објавило извештај о поштовању људских права у другим државама. Верујем да у тој области треба да будемо активнији. То би олакшало ширу и уједначенију сарадњу у напорима за решавање хуманитарних проблема и унапређивање основних демократских принципа и људских права.

То је, наравно, само један од аспеката наше међународне и дипломатске активности ради стварања исправне слике о Русији у иностранству. Признајемо, у том погледу нисмо имали великог успеха. Када се ради о утицају медија, често нас надмашују. То је један посебно комплексан изазов са којим се морамо суочити.

Русија има велико културно наслеђе, признато како на Западу, тако и на Истоку. Али, ми тек треба да озбиљно инвестирамо у нашу културу и њено промовисање широм света. Велики пораст глобалног интересовања за идеје и културе изазван спајањем друштава и економија на глобалном нивоу информација, пружа Русији, са њеним доказаним талентом за креирање културних објеката нове могућности.

Русија има шансе не само за очување своје културе, него и за њену употребу као моћне снаге за напредовање на интернационалним тржиштима. Руским језиком се говори у скоро свим ранијим совјетским републикама и у знатном делу Источне Европе. Ту се не ради о империји, него пре свега о културном прогресу. Извоз образовања и културе ће

помоћи и пропагацији руских добара, услуга и идеја; то топови и наметање режима неће.

Морамо радити на ширењу руског образовног и културног присуства у свету, нарочито у оним земљама у којима значајан део становништва говори или разуме руски језик.

Морамо поразговарати о томе како да извучемо максималну корист за слику о Русији од тога што ћемо бити домаћини великим међународним догађајима, укључујући сусрет лидера АПЕК [3] -а у 2012, самиту Г20 2013, и самиту Г8 2014, Универзијади у Казању 2013, Зимским олимпијским играма 2014, Светском првенству Међународне хокејашке федерације (ИИHF) 2016, и Светском првенству у фудбалу 2018. године.

Русија намерава на настави унапређивање своје безбедности и заштите својих државних интереса активним и конструктивним ангажовањем у глобалној политици и у напорима за решавање глобалних и регионалних проблема. Спремни смо за узајамно корисну сарадњу и отворен дијалог са свим нашим страним партнерима. Циљ нам је да разумемо и узимамо у обзир интересе наших партнера – а заузврат и од њих тражимо да и они поштују наше интересе.

Овај чланак је првобитно објављен у листу “Московске новости”, а на енглеском на <http://valdaiclub.com/politics/39300.html>

Са енглеског посрбио: **Василије Клефтакис**

---

[1] Заједница независних држава [The Commonwealth of Independent States (CIS), а на руском: Содружество Независимых Государств, СНГ] основана 1994. за сарадњу бивших савезних република СССР-а. (Прим. В.К.)

[2] Организација за економску сарадњу и развој [[Organisation for Economic Co-operation and Development \(OECD\)](http://www.oecd.org/)]. (Прим.

Русија и свет који се мена

Пише: Владимир Путин
недеља, 10 јун 2012 08:43

В.К.)

[3] Организација за Азијско-пацифичку економску сарадњу [*Asia-Pacific Economic Cooperation* (APEC)]].
(Прим. В.К.)